

FORSKNINGSSTRATEGI
ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø
2001-2010

med
HANDLINGSPLAN
for 2005-2010

*Vedtatt av fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet 05.04.2001 (JF 25/01)
Handlingsplan godkjent av fakultetsstyret 24.6.05 (JF 33-05) og 10.10.05 (JF 50-05)*

A. KORTVERSJON

MÅLSETTINGER 2001-2010
MED TILTAK FRA HANDLINGSPLAN 2005-2010

Fakultetets hovedoppgaver er undervisning og forskning. Til dels konkurrerer disse med hverandre. Noe av bakgrunnen for dette er ressurs- og rekrutteringssituasjonen ved fakultetet. Målet er å få til sammen 20 fast ansatte i topp- og mellomstillinger (på lengre sikt 30), mens fakultetet pr. i dag har 9 fast ansatte i mellom - og toppstilling. Tallet på ansatte, og det forholdet at jus som profesjonsstudium har stor bredde i fagkretsen, byr på store utfordringer når det skal legges en strategi for forskningen. Universitetsstyret har gitt tilsagn om at fakultetet skal få ekstrabevilgninger til å tilsette fast i topp- og mellomstillinger. Andre tiltak er vedtatt med forbehold om budsjettsituasjonen.

I arbeidet med forskningsstrategien er det tatt hensyn til at:

- fakultetet skal ha satsingsområder innenfor universitetets prioriterte områder
- eksisterende kompetanse ved fakultetet skal ivaretas og utvikles videre
- studentene skal få et godt undervisningstilbud.

1. Hovedmål innenfor forskning:

Fakultetets hovedmålsetting er å gjennomføre rettsvitenskapelig forskning på høyt internasjonalt nivå som bidrar til samfunnsutviklingen gjennom en kritisk analyse av reguleringen i samfunnet.

I tillegg vil fakultet fortsette å arbeide for å styrke satsingsområdene same- og urfolksrett, miljørett i nordområdene samt fiskerirett.

For å oppnå dette har fakultetet følgende delmål:

2. Delmål:

2.1. Forskerrekruttering/kompetanseoppbygging:

Aktiv rekruttering av vitenskaplig ansatte på nasjonalt og nordisk plan.

Videre oppbygging av forskningskompetanse på alle rettsområder.

Fakultetet skal øke antallet forskere i fast stilling med minst en pr år.

Minst halvparten av doktorandene skal fortsette ved fakultetet i fast stilling.

Tiltak:

Stimulere til økt antall eksterne søkere til topp og mellomstillinger ved

- *å holde aktiv kontakt med aktuelle søkere på nasjonalt og nordisk plan*
- *å invitere aktuelle søkere til å bli kjent med forskningsmiljøet som gjesteforskere*
- *å satse på en åpen og aktiv www-strategi om forskningen på fakultetet (se også 2.7)*

Stimulere midlertidig ansatte til å satse på en forskerkarriere ved

- *at dekan og/eller leder av FU skal ha karrieresamtale/velkomstmøte med nyansatte i løpet av de to første månedene*
- *at midlertidig ansatte i mellomstilling etter søknad skal få tilbud om veiledning*

Stimulere til økt intern rekruttering av doktorgradsstudenter ved

- *å stimulere til at et økt antall studenter skriver stor masteroppgave*
- *å utlyse årlig studentstipend for student som vil skrive stor mastergradsoppgave*
- *å integrere studenter som skriver stor mastergradsoppgave i forskermiljøet*

Stimulere til styrking av forskningsmiljøet ved

- *å effektivisere assistansen til sterke faggrupper i form av midler til administrativ hjelp (vit. ass.) og nettverksbygging*
- *å invitere ressurspersoner til å delta i forskningsmiljøet.*

2.2. Forskningsvilkår:

Fakultetet skal til enhver tid kunne tilby sine ansatte konkurransedyktige arbeids- og lønnsvilkår. Lønnsnivået for faste stillinger skal være på nivå med dommerstillinger.

Tiltak:

Øke/sikre vår konkurransedyktighet på arbeidsmarkedet ved

- *å arbeide for konkurransedyktig lønn for forskerne særlig med øye for dommerlønningene og lønnsvilkår ved andre juridiske fakultet*

Stimulere miljøet ved

- *å tilby assistanse til etablering av forskningsgrupper*
- *å arrangere felles forskerturer annet hvert år til forskningsinstitusjoner utenfor Norge.*

Verne forskningstiden ved

- *at de forskerne som ønsker det får samlet sin undervisning, eller alternativt sin forskning, til spesielle tider på dagen, til bare høst- eller vårsemesteret, alt etter hva de tror vil gi bedre forhold for forskningen*
- *at de forskerne som ønsker det, skal kunne verne seg mot administrative henvendelser til spesielle tider på dagen eller til spesielle dager i uka.*
- *at de forskerne som ønsker det, skal kunne oppnå bedre vern for forskningen sin ved å utarbeide en egen årsplan for forskningen, evt. i samarbeid med forskningskonsulenten*

Styrke støttefunksjonene ved å

- *videreføre og videreutvikle fakultetsintern IKT-opplæring*
- *å gi støtte til planlegging av utenlandsopphold*
- *å tilby vit. ass.- hjelp ved avslutningen av større arbeider*

2.3. Forskningssamarbeid/nettverk:

Oppfordre til og legge til rette forholdene for etablering av forskningsnettverk og – samarbeid på nasjonalt, nordisk og internasjonalt plan både overfor forskningsinstitusjoner og overfor næringslivet.

Innen fem år bør

- *alle forskerne være med i et nasjonalt eller internasjonalt forskningsnettverk*
- *det være etablert nasjonale eller internasjonale forskningsnettverk innenfor hvert av satsingsområdene.*

Tiltak:

Internt samarbeid skal stimuleres ved

- *å bistå ved etablering av forskergrupper*

Nasjonalt og nordisk forskersamarbeid skal stimuleres ved

- *samarbeid med andre forskningsinstitusjoner eller med enkeltforskere, spesielt innen våre satsingsområder.*
- *videreutvikling og videre finansiering av dette nettverket vil være viktige mål i første omgang.*

Internasjonalt forskersamarbeid skal stimuleres ved

- *å bistå etablering av forskersamarbeid med Nordvest-Russland*
- *å arrangere felles forskerturer annet hvert år til forskningsinstitusjoner utenfor Norge*
- *å bidra med økonomisk støtte til doktorgradsstudenter og forskere som ønsker utenlandsopphold*
- *å bistå doktorgradsstudenter og forskere som planlegger utenlandsopphold med å søke ekstern støtte til å finansiere oppholdet, samt med praktisk tilrettelegging av oppholdet*
- *å gi støtte til invitasjon av gjesteforskere*

2.4. Satsingsområdene

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å sørge for at satsingsområdene har den nødvendige administrative hjelp*
- *å etablere/videreutvikle spesialfag innenfor områdene*
- *å etablere/videreutvikle forskergrupper på områdene*
- *å etablere/videreutvikle egen hjemmeside for hvert av satsingsområdene*
- *å avertere etter professor II (nordisk utlysning) på satsingsområder uten kompetanse på toppnivå*
- *å prioritere søkere innenfor satsingsområdene ved utlysning av enkelte topp, og mellomstillinger*
- *å arbeide aktivt for ekstern finansiering av forskning på satsingsområdene*
- *årlig utlysning av studentstipend for masteroppgave innenfor hvert av områdene*
- *å sørge for at det i databanken for temaer til masteroppgaver er rikelig med temaer innenfor satsingsområdene*
- *årlig utlysning av begynnstillinger innenfor satsingsområdene*
- *å utvikle fagspesifikke forskeropplæringssemner innenfor satsingsområdene*

2.4.1. Samerett/urfolksrett

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å videreutvikle og oppdatere samerettsdatabasen*
- *å arrangere sameretts-workshoper regelmessig*
- *å arbeide videre med oppdatering av hjemmesiden til Samerettsgruppa, som et ledd i rekrutterings- og formidlingsarbeidet*
- *å fortsette å invitere gjesteforskere innenfor samerett/urfolksrett*
- *å legge til rette for etableringer av nye forskernettverk, særlig knyttet til samerett og menneskerettigheter*
- *å videreføre og utvikle etablerte forskernettverk*
- *se ellers tiltak under punkt 2.4*

2.4.2. Miljø- og havrett i nordområdene

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å videreføre NORSEL-nettverket og søke å inkludere forskere fra Nord-vest Russland i nettverket, og gradvis utvikle felles forskningsprosjekter med forskere i nettverket*
- *å utvikle konkrete forskningsprosjekt i samarbeid med andre rettsvitenskapelige miljøer i Norge gjennom fellessatsingen i Forskningsrådet*
- *å utvikle fagtilbudet innen miljørett med mål om å tilby en ettårig master i miljørett*
- *se ellers tiltak under punkt 2.4*

2.4.3. Fiskerirett

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å etablere samarbeid med Norges fiskerihøgskole og Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen, i form av felles forskningsprosjekter og undervisningstilbud.*
- *å etablere nær kontakt med fiskerinæringen, særlig med Norges Råfisklag og Eksportutvalget for fisk*
- *å utvikle et spesialfag i fiskerirett.*
- *se ellers tiltak under punkt 2.4*

2.5. Forskningsfinansiering

Andelen ekstern finansiering skal økes med minst 10 % pr år i planperioden.

Tiltak:

Styrke satsingen på juridisk forskning ved

- *sammen med de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen fortsette arbeidet mot Justisdepartementet og Norges forskningsråd med henblikk på å få et sterkere fokus på juridisk forskning*

Utnytte eksterne finansieringsmuligheter ved

- *å sørge for å være oppdatert på aktuelle kilder for forskningsfinansiering*
- *å bistå forskerne både ved søknadsskriving og ved administrering av prosjektene*
- *å sørge for at doktorgradsstudentene orienteres om eksterne finansieringskilder som en del av doktorgradsopplæringen*

2.6. Forskerutdanning

Videreutvikle forskerutdanningen med sikte på å kunne tilby vitenskapelig ansatte, særlig doktorander, forskeropplæring på høyt internasjonalt nivå som gir kritisk vitenskaplig innsikt, kunnskap om vitenskapsteori og evne til tverrvitenskaplig forskning.

Det skal holdes gjennomsnittlig 1,5 doktordisputas pr år. Tallet på stipendiatstillinger skal økes til ni stillinger innen 2003.

Tiltak:

Kvalitetssikre og -utvikle forskerutdanningen ved:

- *å arbeide med kontinuerlig kvalitetssikring av forskeropplæringen i tråd med fakultetets kvalitetssikringssystem for PhD-utdanningen, og den strategiske målsetningen om å tilby forskerutdanning på et høyt internasjonalt nivå*
- *å utvikle rutiner for implementering av fakultetets kvalitetssikringssystem*
- *å planlegge undervisningen for fire semester om gangen*
- *å arbeide for at seniorforskere bidrar aktivt i forskeropplæringen*

- å arbeide kontinuerlig med oppdatering og videreutvikling av materialsamlingene; det anbefalte lesepensumet og Startpakken. FU skal revidere disse materialsamlingene ved behov, minst en gang pr år.
- å oppfordre alle veiledere til å gjennomføre veilederkurs ved UiTø eller ved andre læresteder og innarbeide en slik oppfordring inn i kontrakten for veiledning.

Videreutvikle forskerutdanningen ved:

- å videreutvikle forskeropplæringen som ett modulisert utdanningsprogram i tråd med den strategiske målsetningen om å tilby forskerutdanning på høyt internasjonal nivå
- å videreføre og videreutvikle dagens undervisningsformer
- å oppfordre studenter til å gjennomføre ett utenlandsopphold i løpet av studietiden
- å vurdere andre tiltak for å fremme internasjonalisering av forskerutdanningen, bl.a. språkkurs

2.7. Forskningsformidling:

Videreføre å videreutvikle fakultetets tradisjoner for aktiv og åpen formidling av forskningsresultater, både internt i det juridisk-faglige miljøet, overfor andre faggrupper og overfor samfunnet.

Det er fakultetets målsetting at all forskning som har allmenn interesse skal presenteres for samfunnet gjennom media på et eller annet tidspunkt.

Tiltak:

Støtte vitenskapelig publisering ved

- å gi økonomisk støtte til språkvask
- å gi trykkestøtte

Støtte formidling på Internett ved

- å oppfordre forskerne til å presentere forskningen sin på fakultetets hjemmeside
- å gi et sammendrag av våre forskningsresultater på fakultetets hjemmeside
- å presentere alle nye doktoravhandlinger med sammendrag og innholdsfortegnelse
- å presentere alle fullførte studentavhandlinger på fakultetets hjemmeside
- å sørge for at forskerne er registrert i universitetets kompetansekatalog
- å oppfordre forskerne til å sende publiserte artikler til Lovdata

Støtte populærvitenskapelig formidling ved

- å utvikle rutiner for og kunnskap om bruk av og kontakt med media
- å oppfordre til å delta i debatter i media, utarbeide pressemeldinger og skrive kronikker

B. LANGVERSJON

1. STRATEGIPLAN 2001-2010
2. HANDLINGSPLAN 2005-2010 (med beskrivelse av status og behov)

1. MÅLSETTINGER 2000-2010:

1. Hovedmål:

Fakultetets hovedmålsetting er å gjennomføre rettsvitenskapelig forskning på høyt internasjonalt nivå som bidrar til samfunnsutviklingen gjennom en kritisk analyse av reguleringen i samfunnet.

I tillegg vil fakultet fortsette å arbeide for å styrke satsningsområdene same- og urfolksrett, miljørett i nordområdene samt fiskerirett.

For å oppnå dette har fakultetet følgende delmål:

2. Delmål:

2.1. Forskerrekruttering/kompetanseoppbygning:

Aktiv rekruttering av vitenskapelig ansatte på nasjonalt og nordisk plan.

Videre oppbygging av forskningskompetanse på alle rettsområder.

Fakultetet skal øke antallet forskere i fast stilling med minst en pr år.

Minst halvparten av doktorandene skal fortsette ved fakultetet i fast stilling.

2.2. Forskningsvilkår

Fakultetet skal til enhver tid kunne tilby sine ansatte konkurransedyktige arbeids- og lønnsvilkår. Lønnsnivået for faste stillinger skal være på nivå med dommerstillinger.

2.3. Forskningssamarbeid/nettverk

Oppfordre til og tilrettelegge forholdene for etablering av forskningsnettverk og – samarbeid på nasjonalt, nordisk og internasjonalt plan både overfor forskningsinstitusjoner og overfor næringslivet.

Innen fem år bør

- alle forskerne være med i et nasjonalt eller internasjonalt forskningsnettverk
- det være etablert nasjonale eller internasjonale forskningsnettverk innenfor hvert av satsningsområdene.

2.4 Satsingsområdene

2.5. Forskningsfinansiering

Andelen ekstern finansiering skal økes med minst 10 % pr år i planperioden.

2.6. Forskerutdanning

Videreutvikle forskerutdanningen med sikte på å kunne tilby vitenskapelig ansatte, særlig doktorander, forskeropplæring på høyt internasjonalt nivå som gir kritisk vitenskapelig innsikt, kunnskap om vitenskapsteori og evne til tverrvitenskapelig forskning.

Det skal holdes gjennomsnittlig 1,5 doktordisputas pr år. Tallet på stipendiatstillinger skal økes til ni stillinger innen 2003.

2.6. Forskningsformidling:

Videreføre og videreutvikle fakultetets tradisjoner for aktiv og åpen formidling av forskningsresultater, både internt i det juridisk-faglige miljøet, overfor andre faggrupper og overfor allmennheten.

Det er fakultetets målsetting at all forskning som har allmenn interesse skal presenteres for allmennheten gjennom media på et eller annet tidspunkt.

2. HANDLINGSPLAN 2005-2010:

Godkjent av styret ved Det juridiske fakultet 24.6.05 (sak JF 33-05) og 10.10.05 (sak JF 50-05)

2.1. Forskerrekruttering/kompetanseoppbygging

Status og behov:

Fakultetet har gjennom årene *bygd opp kompetanse* innenfor flere områder, som for eksempel omsorgs-/velferdsrett, rettsfilosofi/-teori, miljørett, samerett, formuerett og EU-rett.

Fakultetet er fortsatt i en oppbyggingsfase i den forstand at vi ennå har problemer med å *rekruttere medarbeidere med forskerkompetanse* til faste forskerstillinger. Av fast ansatte har vi nå to professorer, fire førsteamanuenser, to amanuenser og en universitetslektor. Fakultetet har bare hatt få eksterne søkere til faste mellom- og toppstillinger. Vi har i forrige handlingsplanperiode utlyst ledige stillinger i hele Norden. Dette har så langt ikke ført til ansettelse av forskere i faste stillinger, men i noen grad i bistillinger. Et viktig ledd i forskerrekrutteringen er en aktiv kommunikasjon med eventuelle søkere. Dette kan oppnås både ved å holde personlig kontakt med aktuelle personer og ved en aktiv internettstrategi for presentasjon av forskningsvirksomheten ved fakultetet. Det er også viktig at fakultetet presenterer seg selv på en positiv og relevant måte gjennom sine hjemmesider.

En viktig del av kompetanseoppbyggingen må skje ved kvalifisering ved fakultetet.

Framtidsplaner bygger først og fremst på egen produksjon av doktorgrader. I 2000 hadde vi fire stipendiater og en ekstern doktorgradsstudent. Ved utgangen av 2004 hadde vi 15 interne doktorgradsstudenter (11 stipendiater, 2 NFR-stipendiater og 2 amanuenser) samt tre eksterne, i tillegg til at vi har lyst ut 2-3 stipendiatstillinger som er under bedømmelse. Dette gir håp for framtiden. Vi har i de siste årene klart å *rekruttere doktorgradsstudenter* til stipendiatstillingene, og gjennomføringstiden for disse har vært tilfredsstillende. Likevel har ikke antallet fast ansatte økt i særlig grad enda, men vi kan forhåpentligvis om få år se resultatene av dette arbeidet.

Et annet viktig perspektiv er et tilbud om faglig utvikling for *ansatte i midlertidige stillinger*. I denne gruppen vitenskapelig ansatte er det naturlig at gjennomstrømningen er stor og at kun en liten del av de som begynner, velger en akademisk karriere. Fakultetet bør ha en klar politikk når det gjelder midlertidige stillinger. Midlertidig ansatte som ikke har klare planer om å forske bør bli tilbudt stillinger med 85 % undervisningstid og 15 % fordypningstid. Midlertidig ansatte med planer om å forske bør tilbys 50 % undervisningstid og 50 % forskningstid. Det er likevel viktig at fakultetet gir alle midlertidig ansatte muligheten til å utvikle seg faglig med tanke på en eventuell vitenskapelig karriere.

Videre må fakultetet integrere de midlertidig ansatte i forskermiljøet. En sterkere fokusering på forskningen i løpet av stillingsperioden, kan oppnås ved hjelp av en individuell karriere/velkomstsamtale mellom den midlertidig ansatte og dekan/leder av forskningsutvalget (FU) i begynnelsen av ansettelsesperioden. Oppfølging av velkomstsamtalen gjøres ved hjelp av årsrapportene som alle vitenskapelig ansatte har plikt til å levere samt de årlige medarbeidersamtalene. En annen form for fokusering på forskningen er å gi alle midlertidig ansatte som har forskningsprosjekter tilbud om veiledning. For tiden

får alle nyansatte en fadder som har ansvar for å introdusere den nyansatte i forskermiljøet. Denne ordningen bør fortsette. Forskningsutvalget bør etter søknad fra midlertidig ansatte utnevne en veileder og fastsette rammene for veiledningen.

Som nevnt over har vi klart å rekruttere doktorgradsstudenter til stipendiatstillingene de siste årene. Vi bør likevel forholde oss aktivt til rekruttering i framtiden. Aktuelle *studenter bør fanges opp tidlig*. I henhold til den nye mastergradsmodellen skal alle studenter skrive avhandling. De kan velge mellom liten avhandling 30 studiepoeng og stor avhandling 60 studiepoeng. Vi tror at dette vil kunne øke interessen for forskning blant studentene generelt, særlig for de som gjennomfører arbeidet med stor avhandling. Fakultetet bør derfor ha et bevisst forhold når det gjelder å oppfordre studenter til å skrive stor avhandling. Det er viktig å integrere studenter som skriver stor mastergradsoppgaver i forskermiljøet. Dette kan gjøres ved å invitere disse til å delta i forskeropplæringen på fakultetet. Det er også andre måter studentenes interesse for forskning kan stimuleres. For eksempel kan vi tilby valgfrie spesialfag som er knyttet mot forskningen ved fakultetet. Også arbeid som vitenskapelig assistent i forbindelse med forskningsprosjekter av noen størrelse, kan ha en slik effekt.

I tillegg til aktiv forskerrekruttering og doktorgradsutdanningen som skal resultere i flere førsteamanuenser, har fakultetet behov for en aktiv og langsiktig *kompetanseoppbygging mot professornivå*. Dette forutsetter at fakultetet har en bevisst strategi på videre kvalifisering fram til professorkompetanse. Fakultetet har åpnet for en ordning med tilsetting i professorat på kvalifiseringsvilkår. Det gis da inntil 70 % forskningstid. Det er også mulig for førsteamanuenser å søke om ekstra forskningstermin.

Et annet tiltak har vært oppbygging av faglige diskusjonsfora, for eksempel Formuerettsgruppen, som består av vitenskapelig ansatte på alle nivåer og studenter med spesiell interesse for området. Dette konseptet bør utvikles videre. Vi kan for eksempel tenke oss en tilsvarende organisering innenfor andre rettsområder. Videre bør fakultetet, særlig med hjelp av professor og professor II-ere, initiere større forskningsprosjekter som samler vitenskapelig ansatte og avhandlingsstudenter. Det er også viktig at fakultetet i framtiden inviterer både nasjonale og internasjonale gjesteforskere og ressurspersoner.

Tiltak:

Stimulere til økt antall eksterne søkere til topp og mellomstillinger ved

- *å holde aktiv kontakt med aktuelle søkere på nasjonalt og nordisk plan*
- *å invitere aktuelle søkere til å bli kjent med forskningsmiljøet som gjesteforskere*
- *å satse på en åpen og aktiv www-strategi om forskningen på fakultetet (se også 2.7)*

Stimulere midlertidig ansatte til å satse på en forskerkarriere ved

- *at dekan og/eller leder av FU skal ha karrieresamtale/velkomstmøte med nyansatte i løpet av de to første månedene*
- *at midlertidig ansatte i mellomstilling etter søknad skal få tilbud om veiledning*

Stimulere til økt intern rekruttering av doktorgradsstudenter ved

- *å stimulere til at et økt antall studenter skriver stor masteroppgave*
- *å utlyse årlig studentstipend for student som vil skrive stor mastergradsoppgave*
- *å integrere studenter som skriver stor mastergradsoppgave i forskermiljøet*

Stimulere til styrking av forskningsmiljøet ved

- å effektivisere assistansen til sterke faggrupper i form av midler til administrativ hjelp (vit. ass.) og nettverksbygging
- å invitere ressurspersoner til å delta i forskningsmiljøet.

2.2 Forskningsvilkår

Status og behov:

Fakultetet flyttet inn i Teorifagbygget våren 2004. Etter 20 års drift har derved den ytre rammen for forskning bedret seg betraktelig.

Fakultetet er utsatt for sterk konkurranse om kvalifisert personale, både når det gjelder kandidater og blant de som har avlagt doktorgrad. Det er derfor viktig å kunne tilby våre forskere konkurransedyktige lønnsvilkår. Når det gjelder faste stillinger, har vi oppnådd tilnærmet samme *lønnsnivå* som dommere. Problemet for fakultetet er å følge med i utviklingen av dommerlønningene. Lønnsutvalget ved fakultetet må holde seg oppdatert når det gjelder lønnsutviklingen. Fakultetet må kontinuerlig arbeide for at forskerne har konkurransedyktige arbeidsvilkår i forhold til domstoler og andre juridiske fakultet.

Vi praktiserer en plikt til *årlig rapportering* av forskningsaktiviteten for alle våre forskere. På grunnlag av den årlige rapporten gjennomfører fakultetet medarbeidersamtaler mellom forskerne og dekan/leder av FU. Formålene med dette er bl.a. å sikre at forskerne får benyttet den tiden de skal til forskning og ellers å sikre framdrift i forskningen og gode forhold for forskerne generelt. På grunnlag av rapporter og medarbeidersamtaler er det videre mulig å utarbeide tiltak for forskere som ikke klarer å skjerme forskningsdelen. Det bør utarbeides retningslinjer og egne skjema for medarbeidersamtaler. For oppfølging av fremdriften må det settes inn konkrete tiltak. De vitenskapelig ansatte bør også få tilbakemeldinger knyttet til timeregnskapet under medarbeidersamtalene.

Det kan være hensiktsmessig å prøve ut ulike ordninger når det gjelder å *verne den enkelte forskers forskningstid*. Vi kan tenke oss at undervisningen samles i ett semester slik at det blir lettere å samle seg om forskningen i det neste. En annen mulighet kan være å gi forskerne anledning til å skjerme seg for administrative gjøremål, f. eks. første halvdel av dagen.

Selv om vi fortsatt har få fast vitenskapelige ansatte, er den samlede staben større enn noen gang. Det skyldes først og fremst at antallet stipendiater har økt kraftig. Av hensyn til trivselen ved fakultetet er det viktig at *forskerne har god kontakt med hverandre*. Med en betydelig større stab vil omgangsformene ved fakultetet også endres. Mange møter opp på gjesteforelesninger og andre faglige arrangement, for eksempel doktorgradsutdanninga og forskerlunsjene. Vi har også fellesarrangementer av rent sosial karakter. For framtiden må vi i tillegg til slike fellesarrangementer, satse på at mye av kontakten mellom forskerne foregår i forskergrupper.

Et viktig tiltak har vært *fellesturer* for forskerne. Turene har vært for alle forskere ved fakultetet. I de senere årene har disse turene vært en tydelig del av doktorgradsutdanningen selv om de fremdeles også har vært åpne for de andre forskerne. Turene har virket faglig inspirerende og sosialt samlende. Fakultetet bør derfor videreføre tradisjonen og arrangere forskerturer annet hvert år. Det kan imidlertid være vanskelig å lage gode opplegg for faglige utenlandsreiser. Det er tidkrevende å få til et godt program, og FU bør starte planleggingen ca.

ett år i forveien. Vår erfaring er at skriftlige henvendelser til institusjoner vi ønsker å besøke har gitt best resultat. Da blir henvendelsen vår kanalisert i systemet til de som har ansvar for å ta imot besøkende, og som har erfaring med dette.

Stipendiatene oppfordres til å dra på utenlandsopphold i stipendperioden. Fast ansatte forskere har forskningstermin hvert femte semester eller forskningsfriår hvert femte år, og har dermed anledning til å *reise utenlands*. Erfaringene fra de siste årene viser at ordningene benyttes i tiltakende grad. Det er imidlertid viktig å arbeide for en fortsatt økning i antall utenlandsopphold. Erfaringene fra disse utenlandsoppholdene viser at det er et stort behov for støtte til planlegging og finansiering av utenlandsopphold. Forskningskonsulenten er en viktig ressurs når det gjelder planlegging og finansiering av utenlandsopphold.

Stipendiatene har hatt tilbud om *vit. ass.-hjelp* særlig mot slutten av stipendiatperioden. De andre forskerne kan også ha behov for vit. ass.-hjelp særlig mot avslutningen av større arbeider. Siden behovet for assistanse vil være vekslende, kan det være hensiktsmessig at flere deler på en assistent som har en lett tilgjengelig arbeidsplass.

Det trengs fremdeles mer ressurser både til *teknisk assistanse* og til grunnleggende opplæring i bruk av IKT. Det har vært gjort en del på dette området, men mye av den direkte assistansen skjer i forbindelse med akutte problemer. Opplæring kan med fordel gis i form av små uformelle kurs. I tillegg må det bli enklere å få opplæring ved spesielle behov.

Tiltak:

Øke/sikre vår konkurransedyktighet på arbeidsmarkedet ved

- *å arbeide for konkurransedyktig lønn for forskerne særlig med øye for dommerlønningene og lønnsvilkår ved andre juridiske fakultet*

Stimulere miljøet ved

- *å tilby assistanse til etablering av forskningsgrupper*
- *å arrangere felles forskerturer annet hvert år til forskningsinstitusjoner utenfor Norge.*

Verne forskningstiden ved

- *at de forskerne som ønsker det får samlet sin undervisning, eller alternativt sin forskning, til spesielle tider på dagen, til bare høst- eller vårsemesteret, alt etter hva de tror vil gi bedre forhold for forskningen*
- *at de forskerne som ønsker det, skal kunne verne seg mot administrative henvendelser til spesielle tider på dagen eller til spesielle dager i uka.*
- *at de forskerne som ønsker det, skal kunne oppnå bedre vern for forskningen sin ved å utarbeide en egen årsplan for forskningen, evt. i samarbeid med forskningskonsulenten*

Styrke støttefunksjonene ved

- *å videreføre og videreutvikle fakultetsintern IKT-opplæring*
- *å gi støtte til planlegging av utenlandsopphold*
- *å tilby vit. ass.- hjelp ved avslutningen av større arbeider*

2.3 Forskningssamarbeid/nettverk

Status og behov:

Det er en glidende overgang mellom *forskningsnettverk-* og *samarbeid*. Ytterpunktene kan illustreres med faglige diskusjonspartnere på den ene siden og felles vitenskapelige arbeider på den andre siden. Innenfor norsk rettsvitenskap er det ikke tradisjon for felles vitenskapelige arbeider. Dette gjenspeiles også i forskningen ved fakultetet. Det er få eksempler på felles publikasjoner fra forskere ved fakultetet. Det er heller ikke tradisjon for forskningsprogrammer som involverer flere selvstendige delprosjekter under samme paraply. Enkelte forskere og studenter ved fakultetet har og har hatt finansiering av sine prosjekter fra NFR under ulike forskningsprogrammer, og har med dette inngått i et noe mer organisert forskningssamarbeid.

En type forskningssamarbeid som er under utvikling ved fakultetet er *forskergrupper*. Gruppene består av forskere som har faglige fellespunkter. Vi har bl. a. en miljørettsgruppe, en samerettsgruppe, og en formuerettsgruppe. Gruppene starter som diskusjonsfora, men kan lett gi incitament til nærmere forskningssamarbeid. Gruppene gir også et godt utgangspunkt for samarbeid med andre tilsvarende forskergrupper ved andre institusjoner. Fakultetet ønsker å legge til rette for at flere slike forskergrupper skal etableres, og at de på sikt skal kunne arbeide frem større prosjektsøknader til forskningsrådet.

Når det gjelder forskningsnettverk, varierer status. På individuelt nivå, har nok mange av forskerne våre gode nettverk. De fleste av doktorgradsstudentene våre har eksterne veiledere, og bygger opp egne nettverk gjennom det, ved deltakelse på de nasjonale doktorandseminarene og de andre universitetenes juridiske doktorgradsopplæring.

Internasjonalisering medfører større behov for å orientere seg i forhold til internasjonal og fremmed rett. Dette kan og bør føre til at kontakter med utenlandske forskere og institusjoner etableres. Internasjonalisering på rettens område avspeiles i fagsammensetningen på mastergraden. Doktorgradsopplæringen inneholder krav om deltakelse på minst en nordisk eller internasjonal workshop/seminar/konferanse samt en ukes utenlandstur i regi av fakultetet. I tillegg oppfordres doktorgradsstudentene til å dra på utenlandsopphold. De fast ansatte forskerne oppfordres til å tilbringe sine forskningsterminer/forskningsår ved utenlandske universiteter. Enkelte av forskerne har bygd opp egne nordiske nettverk, og noen få har også bygd opp internasjonale nettverk, for eksempel er det etablert et samarbeid med Pomoruniversitetet i Arkhangelsk. Forøvrig foregår for det meste etter individuelt initiativ mellom forskere. Fakultetet ønsker å videreutvikle samarbeidet med Nord-vest Russland og de andre nordiske landene.

Når det gjelder forskningsnettverk på et *tverrfaglig plan*, foregår det først og fremst på individuelt initiativ. Innen enkelte rettsområder er tverrfaglige kontakter mer nærliggende enn innen andre. Urfolksrett er et eksempel på et område hvor det kan være naturlig å ha et samarbeid med andre fagmiljø, f. eks. historie og antropologi. Det må være opp til den enkelte forsker å skaffe seg oversikt over eksisterende forskningsmiljøer og å knytte kontakter til disse. Det samme må gjelde for kontakt med næringslivet.

Realiteten for mange av forskerne er at mange av de andre innenfor fagmiljøet sitter på andre institusjoner, ofte også i andre land. Forskerne vil derfor naturlig bygge opp et *personlig kontaktnett* på sitt område. Oppbygging av forskningssamarbeid er åpenbart svært viktig for

den enkelte forsker. Dette bør imidlertid være forskerinitiert. Fakultetets bidrag vil være å oppfordre og legge forholdene til rette for samarbeid. Dette kan for eksempel innebærer en viss økonomisk støtte til opprettelse og vedlikehold av slike nettverk. Fakultetet kan også styrke slikt samarbeid ved å invitere samarbeidspartnere som gjesteforelesere eller gjesteforskere.

Fakultetet bør fortsatt prioritere arbeidet med oppbygging av forskningsnettverk og initiering av forskningssamarbeid. I 2003 ble det etablert et nordisk nettverk innen same-/urfolksrett og miljørett i nordområdene. Dette samarbeidet er finansiert av Nordisk forskerutdanningsakademi (NorFA – fra 1.1.05 NordForsk).

Tiltak:

Internt samarbeid skal stimuleres ved

- å bistå ved etablering av forskergrupper

Nasjonalt og nordisk forskersamarbeid skal stimuleres ved

- samarbeid med andre forskningsinstitusjoner eller med enkeltforskere, spesielt innen våre satsingsområder.
- videreutvikling og videre finansiering av dette nettverket vil være viktige mål i første omgang.

Internasjonalt forskersamarbeid skal stimuleres ved

- å bistå etablering av forskersamarbeid med Nordvest-Russland
- å arrangere felles forskerturer annet hvert år til forskningsinstitusjoner utenfor Norge
- å bidra med økonomisk støtte til doktorgradsstudenter og forskere som ønsker utenlandsopphold
- å bistå doktorgradsstudenter og forskere som planlegger utenlandsopphold med å søke ekstern støtte til å finansiere oppholdet, samt med praktisk tilrettelegging av oppholdet
- å gi støtte til invitasjon av gjesteforskere

2.4 Satsingsområdene

Status og behov:

Fakultetet har hatt behov for å styrke sin *forskningsprofil* gjennom en sterkere satsing på enkelte forskningsområder. Med tanke på fakultetets geografiske virksomhetsområde, har det vært naturlig at fakultetets satsingsområder består av rettsområder som har tilknytning til nordområdene. Fakultetet har valgt å satse særlig på tre forskningsområder: samerett/urfolksrett, miljø- og havrett i nordområdene og fiskerirett. Ett og samme rettslige spørsmål vil kunne berøre mer enn ett av disse områdene. Det vil derfor kunne være grunn til samarbeid på tvers av satsingsområdene.

Utpeking av disse *satsingsområdene* betyr at fakultetet vil gi støtte til utvikling av disse forskningsområdene, særlig i form av administrativ hjelp. Fakultetet vil arbeide for å skaffe ekstern finansiering til forskerstillinger innenfor satsingsområdene. Fakultetet vil også søke å støtte drift og etablering av forskningsgrupper på satsingsområdene samt å ha som målsetting å etablere spesialfag innen hvert av satsingsområdene.

Fakultetet har praktisert en prioritering mellom satsingsområdene som har gjenspeilet utviklingen av disse fagområdene. Prioritering etter rekkefølgen har vært samerett /urfolksrett, miljø- og hav i nordområdene og fiskerirett. Det ble på dette grunnlaget ansatt professor II i både urfolksrett og miljørett (den siste har imidlertid sluttet senere). Vi må *videreutvikle kompetanseoppbyggingen* på satsingsområdene. Det er nå på tide å bringe fiskeriretten opp på samme kapasitetsnivå. Videre er det viktig å øke kompetansenivået innenfor samerett og miljørett. Målet må være å få en professor og en førsteamanuensis med spesialkompetanse på områdene samt 1-2 stipendiater og en studentstipendiat til hvert område.

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å sørge for at satsingsområdene har den nødvendige administrative hjelp*
- *å etablere/videreutvikle spesialfag innenfor områdene*
- *å etablere/videreutvikle forskergrupper på områdene*
- *å etablere/videreutvikle egen hjemmeside for hvert av satsingsområdene*
- *å avertere etter professor II (nordisk utlysning) på satsingsområder uten kompetanse på toppnivå*
- *å prioritere søkere innenfor satsingsområdene ved utlysning av enkelte topp, og mellomstillinger*
- *å arbeide aktivt for ekstern finansiering av forskning på satsingsområdene*
- *årlig utlysning av studentstipend for masteroppgave innenfor hvert av områdene*
- *å sørge for at det i databanken for temaer til masteroppgaver er rikelig med temaer innenfor satsingsområdene*
- *årlig utlysning av begynnertilstillinger innenfor satsingsområdene*
- *å utvikle fagspesifikke forskeropplæringssemnere innenfor satsingsområdene*

2.4.1 Samerett/urfolksrett

Status og behov:

Samerett ble *etablert* i samme periode som en egen modell for embetsstudiet i juss ved Universitetet i Tromsø ble vedtatt.

Sameretten som rettsområde har både en internasjonal, en nasjonal og en samisk dimensjon. Den internasjonale dimensjonen dekker de konvensjoner og erklæringer som retter seg mot minoriteter og urfolk. Den nasjonale dimensjonen dekker nasjonale regler som retter seg spesielt mot samene og også andre reglers virkning for samene. Den samiske dimensjon dekker samenes egne rettsoppfatninger, sedvaner og rettskultur for øvrig.

Som rettsdisiplin går sameretten på tvers av den tradisjonelle inndeling av rettsområder innen rettsvitenskapen. Sameretten favner områder som rettsfilosofi, rettsteori, retts historie, retts sosiologi, folkerett (herunder menneskerettighetene), statsrett, forvaltningsrett, miljørett, tingsrett, arverett m.m.

Betraktet som *forskningsdisiplin* er sameretten fortsatt under oppbygging. Samerett har i de siste årene hatt en sterk utvikling både ved fakultetet og ved andre forskningsinstitusjoner, og antallet forskningsprosjekter har økt. Vi ser fortsatt et behov for et fokus på utviklingen av sameretten, særlig angående spørsmål omkring samiske sedvaner.

Antallet samerettsforskere har også økt de siste år. For tiden har fakultetet fem ansatte i ulike stillinger som arbeider med samerettslige problemstillinger, nærmere bestemt en førsteamanuensis, tre stipendiater samt en eksternt finansiert stipendiat. I tillegg har vi ansatt en professor II i samerett. Med samerett/urfolksrett som et prioritert område ved fakultetet bør et visst antall av de faste vitenskapelige ansatte ved fakultetet ha samerett/urfolksrett som spesialområde. Det er fortsatt behov for å lyse ut stillinger der forskningsområdet samerett er spesifisert i betenkingen, for å sikre stabiliteten i samerettsforskningen. Dette er gjort med hensyn til egne utlysninger av stipendiatstillinger i samerett, hvor det i 2004 ble utlyst en stilling innenfor samerett/immateriell rett. Utlysningene bygget på egne betenkinger og vurderinger fra fagmiljøet. Det er av grunnleggende betydning at man til enhver tid bør ha en ansatt med professorkompetanse innen området. Selv om området samerett er inne i en positiv utvikling, er miljøet lite og dermed sårbart.

Det bør også rekrutteres samerettsforskere blant studentene. Det utlyses årlig studentstipender i samerett. Det er viktig at denne ordningen fortsetter særlig fordi det har vist seg vanskelig å rekruttere studenter til å skrive om samerettslige temaer. Det produseres likevel relativt jevnlig studentavhandlinger innenfor området. Et viktig virkemiddel i forhold til rekruttering er mer aktiv informasjon om fagets innhold og mulige særavhandlingstemaer innenfor området. Det er opprettet en egen database for aktuelle temaer på Internet, hvor studentene også kan finne egnede temaer for masteroppgaver (etter ny modell) og særavhandlinger (gammel modell).

I løpet av år 2000 fikk virksomheten innenfor samerett en mer organisert form gjennom etablering av *Samerettsgruppa*, som bl.a. har utviklet Samerettsdatabasen, SARA. Arbeidet med å administrere disse felles prosjektene har vist seg å være omfattende. Samerettsgruppa har hatt en ekskursjon til Karasjok og Kautokeino, der blant annet Sametinget og Nordisk samisk institutt ble besøkt. Samerettsgruppa har også etablert kontakter mot Urfolksnettverket og Institutt for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo. Mange av kontaktene er personlige mellom de enkelte samerettsforskerne og sameretts/menneskerettmiljøet. Det legges stor vekt på å institusjonalisere disse kontaktene, og dette er også gjort gjennom etableringen av NorFA-nettverket Nordic Research Network for Saami and Environmental Law (NORSEL). Nettverket har hatt finansiering gjennom NorFA i perioden 2003 – 2005, og har blant annet hatt seminarer hvor man har invitert eksterne forskere til å delta.

Nettverket som er et nettverk for same- og miljørettsforskere i Norden, har vært et positivt virkemiddel for å etablere kontakter i andre forskningsmiljø hvor det arbeides med samerett. Det bør arbeides videre med å opprette liknende nettverk for samerettsforskere med mer fokus på samerett og menneskerettslige problemstillinger.

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å videreutvikle og oppdatere samerettsdatabasen*
- *å arrangere sameretts-workshoper regelmessig*
- *å arbeide videre med oppdatering av hjemmesiden til Samerettsgruppa, som et ledd i rekrutterings- og formidlingsarbeidet*
- *å fortsette å invitere gjesteforskere innenfor samerett/urfolksrett*
- *å legge til rette for etableringer av nye forskernettverk, særlig knyttet til samerett og menneskerettigheter*
- *å videreføre og utvikle etablerte forskernettverk*

- se ellers tiltak under punkt 2.4

2.4.2 Miljø- og havrett i nordområdene

Status og behov:

Norges forskningsråd (NFR) har i flere år hatt et eget miljørettsprogram, og fakultetet er representert i styringsgruppa. Programmet er forlenget ut 2006. Vi har en doktorgradsstudent som er finansiert over miljørettsprogrammet. I tillegg blir fakultetet årlig tildelt et studentstipend over programmet. Det arrangeres årlige nasjonale samlinger for doktor- og studentstipendiatene på programmet, som går på rundgang mellom fakultetene. Vi arrangerte det første i 1997 og hadde seminaret i 2004. Forskningsrådets satsing på miljørett har hatt positive virkninger for fakultetet. Den har hittil resultert i en doktorgrad og x (kommer) studentavhandlinger. Ikke minst har det vært positivt for stipendiatene å kunne delta i et nasjonalt nettverk i miljørett. Det er satt i gang et arbeid for å videreføre satsingen i Forskningsrådet etter 2006, men da med et mer tematisk fokus. Fakultetet bør delta i og støtte opp om dette arbeidet.

Selv om miljørett har vært et satsingsområde for fakultetet de siste årene, er det *fortsatt behov* for å bygge opp kompetanse i miljørett, og med et særlig fokus på nordområdene. Nordområdene er et vidt begrep, og forskningen bør ha et særlig fokus på Barentshavet og de miljørettslige problemstillingene knyttet til dette området. Barentshavet er et av de viktigste marine områdene i nord, er rik på naturressurser, men har et sårbart miljø. Men også miljørettslige spørsmål i skjæringspunktet til same-/urfolksrett bør være temaer for forskning.

Forskningen bør ha som mål å identifisere og analysere grunnleggende og gjennomgående miljørettslige problemstillinger, men også å bidra med resultater som er anvendelige for offentlige myndigheter og privat næringsliv. Forskningen bør fokusere både på nasjonale og internasjonale temaer.

Dersom disse målsetninger skal kunne oppfylles, forutsetter det at fakultetet har et levedyktig forskermiljø innen miljørett. Det kan best skje ved etablering av en *forskergruppe*, bestående av forskere i topp- og mellomstillinger, doktorgradsstudenter og masterstudenter. En slik organisering og størrelse vil gi forskningen større fokus og tyngde. I dag er det få miljørettsforskere ved fakultetet; ingen forskere med toppstillingskompetanse eller tilstrekkelig andre forskere. Det vil være en prioritert oppgave for fakultetet å rekruttere forskere på de ulike nivåene slik at gruppen kan etableres. Dels må dette skje ved bruk av egne ressurser og dels gjennom ekstern finansiering av studentstipender, doktorgradsstipender og postdoktorstipender.

På grunn av at det er få forskere innen miljørett, har det vært begrenset samarbeid med andre enheter ved universitetet (tverrfaglighet) eller med forskere ved andre juridiske forskningsinstitusjoner nasjonalt eller internasjonalt. I 2002 ble det med støtte fra NorFA etablert et *nettverk* i urfolks- og miljørett (betegnes NORSEL) hvor fakultetet og andre rettsvitenskapelige forskningsinstitusjoner i Nord- Finland og Nord-Sverige deltar. Samarbeidet har i første rekke bestått av seminarer for doktorgrads- og masterstudenter. Fakultetet bør utvikle et realistisk tverrfaglig, nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid gradvis og etter hvert som forskergruppen tar form. Særlig bør det fokuseres på forskningssamarbeid med andre forskergrupper ved de to andre juridiske fakultetene og

samarbeidsinstitusjonene i NORSEL. Ambisjonen må være etter hvert å få deltakelse av russiske rettsforskere i NORSEL. Dette kan blant annet skje ved utvikling av felles prosjektsøknader til Forskningsrådet.

For å sikre framtidig rekruttering til miljøretten, bør fakultetet sikre at det har et relevant *undervisningstilbud* både i den obligatoriske og valgfrie delen av masterstudiet (spesialfag og temaer til masteroppgaver). Videre bør fakultetet delta i oppbyggingen av en tverrfaglig mastergrad i miljøvitenskap, og delta i et nasjonalt samarbeid om en mastergrad i miljørett.

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å videreføre NORSEL-nettverket og søke å inkludere forskere fra Nord-vest Russland i nettverket, og gradvis utvikle felles forskningsprosjekter med forskere i nettverket*
- *å utvikle konkrete forskningsprosjekt i samarbeid med andre rettsvitenskapelige miljøer i Norge gjennom fellessatsingen i Forskningsrådet*
- *å utvikle fagtilbudet innen miljørett med mål om å tilby en ettårig master i miljørett*
- *se ellers tiltak under punkt 2.4*

2.4.3 Fiskerirett

Status og behov:

Innledningsvis er det grunn til å presisere hva dette *fagområdet* omfatter. Fiskerirett i snever forstand omfatter reguleringen av adgangen til å delta i fiske, herunder reguleringen av adgangen til å drive oppdrettsvirksomhet, og reguleringen av utøvelsen av fisket. I tillegg aktualiserer virksomhetsområdet fiskeri, særegne rettslige problemstillinger innenfor nærmest hele det juridiske fagfeltet, fra selskapsrettslige problemstillinger knyttet til reguleringen av deltakelsesadgang i fisket, til miljørettslige problemstillinger knyttet til etableringen av oppdrettsvirksomhet.

Næringen er preget av sterk omstilling, med sammenslåing, strategisk samarbeid og internasjonalisering. Forvaltningens fokus synes å dreie fra kontroll, til etablering av rammebetingelser som skal stimulere til etablering av næringsvirksomhet og verdiskapning. Dette vil trolig innebære at det rettslige fokus i større grad settes på samfunnsmessig kontroll, beskatning av ressursene, markedsadgang og internasjonalisering. Samtidig vil arealkonfliktene i kystsonen bli mer fremtredende. Den betydningen næringen har hatt, og vil få både regionalt og nasjonalt, tilsier en betydelig satsing innenfor dette fagfeltet.

Rekruttering av forskere i fiskerirett har vært noe problematisk. For tiden er det to doktorgradsstudenter som arbeider særskilt med fiskerirett. Det foreligger noen studentavhandlinger innenfor tema relatert til næringen, men ingen innenfor fiskerirett i snever forstand. Fakultetets kompetanse innenfor fiskerirett er følgelig svak. Fakultetet må søke om ekstern finansiering av doktorgradsstipender og postdoktorstipender.

Rekrutteringen må starte fra bunnen ved å stimulere til studentarbeid innenfor fagområdet. Vi planlegger nå et *spesialfag i fiskerirett*. Utarbeidelse av lister med aktuelle avhandlingstema, samt årlige utlysninger av midler til særavhandlingsstudenter, hører til de

konkrete tiltak som bør settes inn. Fakultetet må også arbeide for ekstern finansiering av studentstipender.

Ved etableringen av et fagmiljø, må en søke *samarbeid* med og utnytte allerede etablerte miljøer både på og utenfor fakultetet. På fakultetet er det nærliggende med et tett samarbeid med de som arbeider med hav-, forvaltnings- og EU/EØS rett. Ved Universitetet i Tromsø er NFH en aktuell samarbeidspartner, og eksternt er Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen en aktuell samarbeidspartner. Sammen med disse kan det skapes et større og bredere miljø innenfor fagområdet. Et slikt samarbeid bør også omfatte felles forskningsprosjekter. Det bør også etableres relasjoner til aktører som Norges Råfisklag og Eksportutvalget for fisk, begge lokalisert i Tromsø, i arbeidet med å skape et miljø for innspill og diskusjoner.

Tiltak:

Vi skal arbeide for

- *å etablere samarbeid med Norges fiskerihøgskole og Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen, i form av felles forskningsprosjekter og undervisningstilbud.*
- *å etablere nær kontakt med fiskerinæringen, særlig med Norges Råfisklag og Eksportutvalget for fisk*
- *å utvikle et spesialfag i fiskerirett.*
- *se ellers tiltak under punkt 2.4*

2.5. Forskningsfinansiering

Status og behov:

Sammenliknet med andre fag med tilsvarende antall studenter foreligger *det lite juridisk forskning*. Dette skyldes bl.a. den statlige satsingen på området. Antall juridiske doktorgrader har imidlertid hatt en markert økning de siste årene, og det arbeides også med sentrale satsinger for å stimulere forskningen på dette området. Se for eksempel 'Krafttak for juridisk forskning', Innstilling fra arbeidsgruppe nedsatt av Justisdepartementet, Norges forskningsråd og de juridiske fakulteter i Oslo, Tromsø og Bergen, avlevert 10.februar 2005.

Fakultetet har hatt relativt få eksternt finansierte forskningsprosjekter og nesten alle har hittil vært finansiert av NFR. Fakultetet må *videreutvikle sin kompetanse på ekstern forskningsfinansiering*. Vi arbeider kontinuerlig med dette, og vi vil nok se bedre resultater etter hvert som vi blir flere fast ansatte. Fakultetet bør også hjelpe forskerne med å skaffe finansiering til utenlandsopphold. Det er en målsetning allerede nå å legge til rette for at fast ansatte skal søke eksterne midler til større prosjekter. I framtiden vil det kreves at hver forsker selv i større grad initierer ekstern finansiering, og er orientert om hva som kreves for å få ekstern finansiering til prosjektene. Etablering av forskergrupper vil dessuten kunne gi grunnlag for større søknader.

Tiltak:

Styrke satsingen på juridisk forskning ved

- *sammen med de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen fortsette arbeidet mot Justisdepartementet og Norges forskningsråd med henblikk på å få et sterkere fokus på juridisk forskning*

Utnytte eksterne finansieringsmuligheter ved

- *å sørge for å være oppdatert på aktuelle kilder for forskningsfinansiering*
- *å bistå forskerne både ved søknadsskriving og ved administrering av prosjektene*
- *å sørge for at doktorgradsstudentene orienteres om eksterne finansieringskilder som en del av doktorgradsopplæringen*

2.6. Forskerutdanning

Status og behov:

Fakultetet har drevet med organisert forskerutdanning siden 1993. Vi har kontinuerlig videreutviklet utdanningen i tråd med utviklingen i rettsvitenskapen og i samfunnet. I tillegg til vår forskningsstrategiske målsetning om å tilby forskerutdanning på høyt internasjonalt nivå. I 2003 gikk vi fra å utdanne dr. juris til Ph.D i rettsvitenskap. Utdanningen av PhD-studenter er godt i gang ved fakultetet, men vi har fortsatt noen som skal disputere for dr. juris-graden, de skal være utfaset i studieåret 2007/2008. Utdanningen blir fortsatt kontinuerlig videreutviklet, og de siste omfattende utviklingstiltakene, angår kvalitetssikringen og modulisering av opplæringsdelen.

Kvalitetssikring og –utvikling av forskerutdanningen:

Universitetet i Tromsø er i henhold til § 2 nr. 8 i *Lov om universiteter og høyskoler* pålagt å ha et *kvalitetssikringssystem* for utdanningsvirksomheten. Fakultetet har utarbeidet et eget kvalitetssikringssystem for PhD-studiet i rettsvitenskap, se <http://uit.no/jus/5811/>.

FU arbeider nå med å innføre rutiner for implementering av kvalitetssikringssystemet. Den kontinuerlige kvalitetsstyrkingen og -utviklingen av forskeropplæringen bør likevel være mer omfattende enn hva dette systemet tilsier, og bør omfatte rutiner for bla.: planlegging av undervisningen, sikring av bred seniordeltakelse på forskeropplæringen, videreutvikling av undervisningsformer, lesemateriale samt veiledernes veiledningskompetanse.

Forskningsutvalget har i de siste årene hatt som målsetning å jobbe med *planleggingen av undervisningen* for fire semester av gangen. Dette er viktig slik at doktorgradsstudentene får anledning til å planlegge opplæringsdelen sin, og denne planleggingshorisonten bør derfor videreføres. En annen, og ny, begrunnelse for en slik planleggingshorisont, er moduliseringen av utdanningen. Moduliseringen leder til en grunnleggende endring i studentenes plikt til å delta i undervisningen. Endringen innebærer at studentene har plikt til å delta på undervisningen i de enkelte emner kun en gang, i motsetning til tidligere da studentene hadde plikt til å delta på all undervisning til opplæringsdelen var godkjent. Denne forandringen innebærer at fakultet trenger en langsiktig plan for undervisningen, slik at antallet doktorgradsstudenter som deltar på undervisningen, ikke blir for lavt av hensyn til den nødvendige gruppedynamikken i opplæringen.

Kvalitetssikring av undervisningen ved å sikre seniorforskernes aktive bidrag på forskeropplæringen, er en problemstilling som fakultetet har jobbet lenge med. Retningslinjer for en slik *seniordeltakelse* ble sist revidert i sak JF 23-05. Disse retningslinjene bidrar ikke bare til kvalitetssikring av forskeropplæringen, men også til den generelle kompetanseoppbyggingen og vedlikehold av det faglige fellesskapet ved fakultetet. Ved deltakelse på opplæringen, blir seniorforskerne informert om, og oppdatert på, de aktuelle rettsvitenskapelige diskurser ved fakultetet. Dermed får lærerne også muligheten til bidra i ulike diskurser, både ved fakultetet og i andre fora, og derigjennom bidra til å utvikle det faglige fellesskapet. Fakultet bør også i fremtiden arbeide aktivt for at seniorforskere bidrar aktivt i forskeropplæringen.

Fakultetet har siden 1998 tilbudt doktorgradsstudentene to samlinger med relevant lesemateriale, en for alle doktorgradsstudenter; *Anbefalt lesepensum*, og en samling med lesemateriale for nye doktorgradsstudenter; *Startpakken*. Disse materialsamlingene har fungert både som støtte til studentenes egenopplæring og som lesemateriale ved enkelte forskerseminarer. Begge disse materialsamlingene baserer seg på ett utvalg av tankevekkende artikler og kapitler fra monografier, enten de er banebrytende, oppsummerende eller kritiske osv. Disse materialsamlingene har i utgangspunkt fungert bra, men det har i mellomtiden oppstått flere spørsmål angående målsettingen, målgruppen, funksjonen og formen av det anbefalte lesepensumet.

Den opprinnelige *målsetningen* for det anbefalte lesepensumet, var å presentere de viktigste rettsvitenskapelige diskurser i nær fortid og nåtid. Denne målsetningen resulterer i ett bredt utvalg av utgangspunkter for doktorgradsstudentenes egne fordypende studier i de rettsvitenskapelige retninger som er relevante. Startpakken er ment å fungere som ett hjelpemiddel til de nye doktorgradsstudentene i oppstartfasen, og danner utgangspunktet for oppstartseminarene. Disse målsetningene bør fakultetet videreføre og utvikle gjennom et tydeligere utvalg av de rettsvitenskapelige tankeretninger i det anbefalte lesepensumet. Disse materialsamlingene bør likevel integreres bedre i forskeropplæringen, gjennom å innarbeide en henvisning til disse i PhD-programmet.

Det anbefalte lesepensumet har hatt flere ulike *funksjoner* under forskeropplæringen, men tre alternative funksjoner står frem som mest meningsfulle: 1) det anbefalte lesepensumet bør fungere som en felles plattform for forskeropplæringen - ett slags minste kunnskapsnivå som danner grunnlaget for selve forskeropplæringen, 2) det bør fungere som en materialsamling for undervisningen under forskeropplæringen, eller 3) en blanding av de to foregående funksjoner der en del av materialet blir brukt som grunnlag for undervisningen, mens resten fungerer som en plattform. Det er det siste alternativet som passer best med praksisen på fakultetet. Deler av det anbefalte lesepensumet har fungert som grunnlag for leseseminarundervisning, mens andre deler av det har fungert som utgangspunkt for studier i de viktigste rettsvitenskapelige tankeretninger, og som støtte til alle doktorgradsstudentene. Det er ingen grunn til å endre denne praksisen, men fakultetet bør vurdere å fremheve tydeligere lesepensumets funksjon som en plattform for forskeropplæringen. Dette kan for eksempel gjøres ved en tydeligere systematisering av materialet. Alle områder av forskeropplæringens felles del, bør være representert i det anbefalte lesepensumet.

Målgruppen for lesematerialet er ikke en statisk gruppe forskere, men en dynamisk gruppe med doktorgradsstudenter som trenger en annen type lesemateriale enn forskere som har vært gjennom opplæringen. FU bør derfor ikke revidere pensumet bare fordi at det har blitt lest av de fleste forskerne på fakultetet, eller fordi det er brukt som lesemateriale på

forskerseminarer. Det bør oppdateres og videreutvikles etter doktorgradsstudentenes behov, og utviklingen innenfor de rettsvitenskapelige diskurser som blitt valgt inn i lesepensumet.

Når det gjelder *formen* av det anbefalte lesepensumet, dreier problemstillingen seg først og fremst om hvorvidt ett slikt lesemateriale bør baseres på et utvalg av monografier og/eller ”klassikere” istedenfor dagens artikkelsamlingsformat. Valget mellom disse alternativene har en rekke konsekvenser, siden alle alternativer har sine fordeler og ulemper, og dermed er dette også et valg mellom alternative forskerutdanningsstrategier. Et utvalg av monografier må av ressurshensyn være relativt begrenset og vil dermed bidra til fordypning på enkelte tankeretninger på bekostning av breddekunnskap. En artikkelsamling vil derimot bidra til breddekunnskap på bekostning av dybdekunnskap. Med tanke på den omfattende pluralismen av rettsvitenskapelige tankeretninger, bør forskerutdanningen gi en oversikt over de viktigste tankeretningene for å hjelpe doktorgradsstudentene til å velge retninger som de ønsker å fordype seg i - enten på egen hånd, eller med hjelp av litteraturhenvisninger til de utvalgte retningenes viktigste innlegg. Det var denne prioriteringen av breddekunnskap som var begrunnelsen for å reformere lesepensumet da innføring artikkelsamlingsformatet ble innført i 1998. Det erstattet da det daværende pensumet bestående av ett utvalg av monografier. En annen begrunnelse for å velge artikkelsamlingsformatet, er det faktum at valget av monografiformat også ville forutsette endringer i undervisningen da monografier egner seg dårligere til leseseminar, pga av behovet for omfattende forberedelse. Valget av klassikere som utgangspunkt for materialsamlingen er ikke nødvendigvis avgrenset til monografier, men støtter uansett på et lignende ressursproblem. Lesing og analysing av klassikere, forutsetter nemlig også ressurser til å orientere seg om utviklingen av tankeretningen og dens status frem til i dag, for å unngå ett udatert og statisk bilde av rettsvitenskapen. Også dette vil av ressurshensyn lede til fordypning på bekostning av breddekunnskapen, ett valg som i stor grad bør være opptil den enkelte doktorgradsstudent. På bakgrunn av dette bør derfor fakultetet videreføre artikkelsamlingsformatet som baserer seg på et utvalg av forskjellige typer aktuelle tankevekkende innlegg i rettsvitenskapelige diskurser. Derimot bør FU vurdere å supplere det anbefalte lesepensumet med en kontinuerlig oppdatert liste over litteraturhenvisninger til de utvalgte tankeretningenes ”klassikere”, og andre viktige innlegg.

Uansett valg av materialsamlingsformat, er det viktig at både Startpakken og Det anbefalte lesepensumet blir *oppdatert* med jevne mellomrom, for at de skal ha de funksjonene som er tenkt. Det er likevel ikke foretatt noen endringer i disse materialsamlingene siden 13.12.2000. Siden denne delen av opplæringsdelen også må kvalitetssikres, skal FU minst en gang i året vurdere behovet for oppdatering av materialsamlingene, med særlig fokus på kommende semesters forskeropplæring. Det er også viktig å ta utgangspunkt i resultatene fra evalueringen av enkeltemner innen opplæringsdelen. Både Startpakken og det anbefalte lesepensum bør omgående suppleres med en artikkel om etikk i rettsvitenskapelig forskning.

Kvalitetssikring av veiledningen forutsetter en kvalitetssikring av veiledernes *veiledningskompetanse*. Fakultetet bør derfor oppfordre alle veiledere av doktorgradsstudenter til å gjennomføre et veilederkurs som arrangeres ved UiTø, eller tilsvarende opplæring som arrangeres ved andre læresteder. Denne oppfordringen bør innarbeides i veilederkontrakten.

Videreutvikling av forskerutdanningen:

Opplæringsdelen ble vedtatt *modulisert* av FU (Sak FU 33-05). Bakgrunnen for dette, var behovet for å standardisere det faglige innholdet ved opplæringen. Frem til moduliseringen,

var opplæringsdelen preget av en viss grad av ad hoc planlegging siden forskeropplæringen også fungerte som en del av fakultetets generelle kompetanseoppbygging. Etter kvalitetsreformen har forskerutdanningen blitt tydeligere definert som et studie med behov for et standardisert innhold. Modulisering av opplæringsdelen gir kontinuitet til forskerutdanningen, og det gjør arbeidet med kvalitetssikring enklere. Dette fordi alle moduler av forskerutdanningen skal evalueres rett etter fullført undervisning. Til tross for at modulisering av forskeropplæringen gjør den kontinuerlige utviklingen av forskeropplæringen mindre fleksibel med tanke på de temaområder som skal dekkes av undervisningen, er det et behov for en kontinuerlig videreutvikling av forskeropplæringen. Forskningsutvalget bør derfor med jevne mellomrom evaluere forskeropplæringens moduler mot nye behov som utviklingen av samfunnet og rettsvitenskapen skaper for fremtidens forskere.

Undervisningen har på grunn av fakultetets ressurser, frem til nå fokusert på generelle emner. I tråd med oppbygningen av forskergrupper, må fakultetet utvikle og bygge opp tilbud i *fagspesifikke forskerkurs*, særlig innenfor fakultets satsningsområder. På denne måten vil fakultetet ha ett tilbud innen den valgfrie delen av opplæringsdelen. Dette kan også være viktig med tanke på et eventuelt fremtidig nasjonalt samarbeid angående den fagspesifikke forskerutdanningen i rettsvitenskap. I første omgang må fakultetet ha som en målsetning å arrangere minst et fagspesifikt forskerkurs hvert semester, men på lengre sikt bør tilbudet bli mer omfattende.

Undervisningsformene for forskeropplæringen har vært forelesning og seminar, herunder det vi har kalt leseseminar. Leseseminarene består i at studentene presenterer muntlig en kritisk analyse av vitenskapelige artikler eller artikler som angår de mer praktiske sidene av den prosessen studentene befinner seg i. I tillegg har vi arrangert leseseminar der doktorgradsstudentene kommenterer hverandres tekster med tanke på den vitenskapelige kommunikasjon. Fakultetet har vært fornøyd med alle disse undervisningsformene, men det er likevel behov for å videreutvikle undervisningsformene kontinuerlig, slik at de er i takt med utviklingen i pedagogikken og doktorgradsstudentenes læringsbehov.

En del av doktorgradsstudentene ved fakultetet oppholder seg kortere eller lengre perioder ved forskningsinstitusjoner i utlandet i løpet av studieperioden. Fakultet har oppfordret doktorgradsstudentene til å dra på utenlandsopphold. Informasjon om mulige finansieringsordninger og støtte fra fakultetet, har vært en fast del av oppstartseminaret. Fakultetet har i tillegg støttet doktorgradsstudentene i forbindelse med søknadsskriving og ved planleggingen av utenlandsoppholdet. Disse tradisjonene bør fakultetet videreføre, og samtidig vurdere andre tiltak for å fremme internasjonalisering av forskerutdanningen, for eksempel gjennom utvikling av et språkkurs for doktorgradsstudenter.

Tiltak:

Kvalitetssikre og –utvikle forskerutdanningen ved:

- *å arbeide med kontinuerlig kvalitetssikring av forskeropplæringen i tråd med fakultetets kvalitetssikringssystem for PhD-utdanningen, og den strategiske målsetningen om å tilby forskerutdanning på et høyt internasjonalt nivå*
- *å utvikle rutiner for implementering av fakultetets kvalitetssikringssystem*
- *å planlegge undervisningen for fire semester om gangen*
- *å arbeide for at seniorforskere bidrar aktivt i forskeropplæringen*

- å arbeide kontinuerlig med oppdatering og videreutvikling av materialsamlingene; det anbefalte lesepensumet og Startpakken. FU skal revidere disse materialsamlingene ved behov, minst en gang pr år.
- å oppfordre alle veiledere til å gjennomføre veilederkurs ved UiTø eller ved andre læresteder og innarbeide en slik oppfordring inn i kontrakten for veiledning.

Videreutvikle forskerutdanningen ved:

- å videreutvikle forskeropplæringen som ett modulisert utdanningsprogram i tråd med den strategiske målsetningen om å tilby forskerutdanning på høyt internasjonal nivå
- å videreføre og videreutvikle dagens undervisningsformer
- å oppfordre studenter til å gjennomføre ett utenlandsopphold i løpet av studietiden
- å vurdere andre tiltak for å fremme internasjonalisering av forskerutdanningen, bl.a. språkkurs

2.7. Forskningsformidling

Status og behov:

Fakultetet har over lang tid drevet aktiv forskningsformidling innad i fagmiljøet nasjonalt, og til dels også internasjonalt, ved at tilnærmet all forskning som utføres ved fakultetet publiseres i form av *bøker eller tidsskriftsartikler*. Denne aktive formidlingen av forskningsresultater må videreføres. Det bør særlig vurderes publisering i internasjonale tidsskrift og forlag for forskere som skriver på engelsk. Forskerne kan trenge assistanse i publiseringsprosessen i form av språkvask, publiseringsstøtte og praktisk veiledning.

På nasjonalt plan arbeides det med at visse tidsskrifter og fagbokforlag skal *forhåndsgodkjennes som vitenskapelig utgivere*. Det vil si at utgivelsen garanterer for den vitenskapelige kvaliteten. Dette gjøres ved hjelp av en såkalt fagfelleevaluering. Våre forskere bør oppfordres og hjelpes til først og fremst å publisere gjennom disse kanalene.

Fakultetet har også en egen *skriftserie* der både forskningsresultater og gode studentavhandlinger blir publisert. Det skal mye til for at interne skriftserier blir godkjent som vitenskapelig utgiver. Skriftserien er likevel viktig for fakultetet og må videreføres.

Nettpublisering kan foregå gjennom ulike nettbaserte tidsskrifter. Vi bør orientere forskerne om disse og hvilke vilkår de stiller for publisering. En mulighet er å publisere gjennom Lovdata.

Fakultetets *undervisning* til studenter og doktorgradsstudenter skal være forskningsbasert. Selv om kravet om forskningsbasert undervisning går ut over egen forskning, vil våre forskere gjennom sin undervisning til en viss grad kunne formidle sine forskningsresultater.

Forskningsformidling har også funnet sted ved at fakultetets forskere har bidratt med undervisning og *foredrag* på andre fagområder ved universitetet, og ved andre institusjoner.

Formidling til samfunnet har funnet sted gjennom at fakultetets ansatte har bidratt med *populærvitenskaplig* formidling i form av avisartikler kommentarer og intervjuer i radio og TV, samt andre foredrag i ulike sammenhenger. Vi ønsker at forskerne skal kunne få et tilbud om opplæring om bruk av media.

Det er også opprettet *hjemmesider* for fakultetets forskere med opplysninger om pågående og ferdigstilt forskning, med lenker til enkelte dokumenter i fulltekst. En kortfattet beskrivelse av alle doktorgradsprosjekt skal være tilgjengelig på fakultetets hjemmeside.

Tiltak:

Støtte vitenskapelig publisering ved

- å gi økonomisk støtte til språkvask
- å gi trykkestøtte

Støtte formidling på Internett ved

- å oppfordre forskerne til å presentere forskningen sin på fakultetets hjemmeside
- å gi et sammendrag av våre forskningsresultater på fakultetets hjemmeside
- å presentere alle nye doktoravhandlinger med sammendrag og innholdsfortegnelse
- å presentere alle fullførte studentavhandlinger på fakultetets hjemmeside
- å sørge for at forskerne er registrert i universitetets kompetansekatalog
- å oppfordre forskerne til å sende publiserte artikler til Lovdata

Støtte populærvitenskapelig formidling ved

- å utvikle rutiner for og kunnskap om bruk av og kontakt med media
- å oppfordre til å delta i debatter i media, utarbeide pressemeldinger og skrive kronikker